

FARS EDEBİYATINDA MELİKÜ'Ş-ŞUARÂ UNVANINI ALAN FARS ŞAİRLERİ

PERSIAN POETS TITLED AS MALİK AL-SHU'ARÂ (THE LORD OF POETS) IN PERSIAN LITERATURE

Çetin KASKA

Ar. Gör. Dr. İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü

Research Assistant, Istanbul University Faculty of Literature, Department of Persian Language and Literature

cetinkaska@hotmail.com

ORCID ID: orcid.org/0000-0002-1168-5522

Atıf/©: Kaska, Çetin (2019). Fars Edebiyatında Melikü'ş-şuarâ Unvanını Alan Fars Şairleri, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 12, Sayı 2, ss.426-438*

Citation/©: Kaska, Çetin (2019). *Persian Poets Titled As "Malik al-Shu'arâ (The Lord of Poets) in Persian Literature, Erzincan University Journal of Social Sciences Institute, Year 12, Issue 2, pp.426-438*

Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi- Erzincan University Journal of Social Sciences Institute

SBDER-31, Aralık-December 2019 Erzincan

E-ISSN-2148-9289

Makale Türü-Article Types : Araştırma Makalesi-Research Article

Geliş Tarihi-Received Date : 21.05.2019

Kabul Tarihi-Accepted Date : 12.11.2019

Sayfa-Pages : 426-438

<http://dergipark.gov.tr/erzisosbil>

This article was checked by *iThenticate*

FARS EDEBİYATINDA MELİKÜ'Ş-ŞUARÂ UNVANINI ALAN FARS ŞAİRLERİ

Persian Poets Titled As “Malik al-Shu’arâ (The Lord of Poets) in Persian Literature

Çetin KASKA

Öz:

İran’da hüküm süren birçok devlet nezdinde şairlerin özel bir yeri olmuş, hükümdar ve vezirler kendi dönemlerinde sarayda yaşayan bazı şairlere melikü’ş-şuarâ ve emirü’ş-şuarâ unvanlarını vermiştir. Bu unvanlar o dönemin en iyi şairine verilmemiştir, çünkü melikü’ş-şuarâ idari bir unvandır. Fars edebiyatında tarih boyunca kırk bir şaire melikü’ş-şuarâ unvanı verilmiştir. Bu unvan zamanla önemini kaybetmiş, babadan oğula geçmiştir. Sarayda yaşayıp hükümdarlardan câize alan melikü’ş-şuarâlar rahat bir yaşam sürmüştür. Bazı şairler iki hükümdar döneminde de bu unvanlarını korumuştur. Fars edebiyatında melikü’ş-şuarâ unvanını alan ilk şair Unsurî ve son şair Lütfaî Sûretger’dir. Bağlı oldukları hükümdarlara danışmanlık, kâtiplik ve nedimlik yapan melikü’ş-şuarâlar kimi zaman savaflara da katılmıştır. Bu makalede melikü’ş-şuarâ unvanı hakkında bilgi verilmiş ve bu unvanı alan kırk bir Farsça şair söyleyen şair incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Melikü’ş-şuarâ, Unsurî, Fars Edebiyatı, Fars Şairleri.

Abstract:

The poets have a special place in many Iranian rulers, rulers and vizier granted the titles of “malik al-shu’arâ” (the lord of poets) and “emiru’shu’arâ” (the prince of poets) to some poets living in the palace. These titles were not given to the best poet of the time, because malik al-shu’arâ was an administrative title. In Persian literature, forty-one poets have been given the title of malik al-shu’arâ throughout history. That title lost its significance in time as it was inherited from the father to the son. The lords of poets, who lived in the palace and received rewards from the rulers, led a comfortable life. Some of them held that title during the reign of two rulers. In Persian literature, the first poet who took the title of malik al-shu’arâ was Unsurî and the last poet Lütfaî Sûretger. Malik al-shu’arâs, who served as advisors, scribes and bridesmaids to the rulers to which they belonged, sometimes also participated in wars. In this article, information about the title of malik al-shu’arâ is given and forty-one poets who sings Persian poetry is examined.

Keywords: Malik al-Shu'arâ (the lord of poets), Unsurî, Persian Literature, Persian Poets.

1. GİRİŞ

Hükümdarlar ve bazen de vezirler kendi saraylarında kalan şairlere melikü's-şuarâ ve emîrû's-şuarâ adlı unvanlar vermiştir. Melikü's-şuarâlar genellikle kendi dönemlerinin en iyi şairleri değildir. Sarayda buldukları için daha çok saray işlerini yapmıştır. Sarayda yaşadıklarından dolayı rahat bir yaşam sürmüş ve yoksulluk çekmemiştir. İran'da hüküm süren birçok devlet, şairlere özel bir ilgi göstermiş ve melikü's-şuarâlık çoğu zaman devlet teşkilatında önemli bir makam olarak yer almıştır. Şairler bir hükümete veya güç merkezine intisap ettikten sonra, melikü's-şuarâ unvanını elde etmiştir (Kırlangıç, 2010: 302-304). Melikü's-şuarâlar sürekli sarayda buldukları için bazen hükümdarlar tarafından ödüllendirilmiştir. Örneğin Gazneli Mahmûd bir keresinde şair Unsurî'nin aşağıdaki rubâîsi için ağzının üç defa altın sikke ile doldurulmasını emretmiştir:

کی عیب سر زلف بت از کاستن است چه جای به غم نشستن و خاستن است
روز طرب و نشاط و می خواستن است کاراستن سرروز پیراستن است

Kim sevgilinin zülfünün başındaki ayıptan azadedir? Hangi yer kederle oturmaya ve kalkmaya layıktır?

Neşe, sevinç ve talep etme günüdür. Artık selviyi süsleyip püsleme vaktidir (Unsurî-i Belhî, 1950: 181).

Unsurî bu rubâîyi Gazneli Mahmûd'un gönlünü teskin etmek için kaleme almıştır, çünkü Mahmud sarhoşken Ayâz'ın saçlarını çekip, sonra yaptığı bu işten pişmanlık duymuştur (Dihhodâ, 1377: 5904). Melikü's-şuarâlar hükümdarlardan başka şahlar, vezirler ve şehzadeleri de övmüştür. Melikü's-şuarâların emri altında bulunan şairler melikü's-şuarâları eserlerinde methetmiştir. Örneğin şair Menûçihri, Gazneli Mahmud'un melikü's-şuarâsı olan Unsurî'yi öven bir kaside yazmıştır. Menûçihri'nin söz konusu kasidesinin ilk dört beyti şöyledir:

ای نهاده بر میان فرق جان خویشتن جسم ما زنده به جان و جان تو زنده به تن
هر زمان روح تو لختی از بدن کمتر کند گویی اندر روح تو مضمهر همی گردد بدن
گر نیی کوکب، چرا پیدا نگردی جز به شب ور نیی عاشق، چرا گریی همی بر خویشتن
کوکبی آری ولیکن آسمان تست موم عاشقی آری، ولیکن هست معشوق وقت لگن

Ey canını başının ortasına koymuş olan mum, bizim vücudumuz ruhumuzla kaimdir, senin canın cisminle yaşıyor.

Her zaman ruhun bedeninden bir parça azaltır, sanki ruhunda bedenini saklıyorsun.

Eğer sen yıldız değilsen, niçin geceden başka bir zamanda görünmüyorsun? Âşık değilsen daima kendi haline niçin ağlıyorsun?

Evet, sen bir yıldızın fakat göğün mumdur. Evet, sen bir âşıkın fakat maşukun tablandır (Menûçihri-i Dâmgânî, 1338: 70).

Melikü's-şuarâlar çoğu zaman diğer şairlerin kıskançlıklarına ve eleştirilerine maruz kalmıştır. Örneğin şair Nâsir Hüsrev, melikü's-şuarâ olan Unsurî'yi yeren bir kaside yazmıştır. Nâsir Hüsrev'in söz konusu kasidesinin ilk iki beyti şöyledir:

نکوهش مکن چرخ نیلوفری را برون کن ز سر باد خیره سری را

بـری دان ز افعال چـرخ بـرین را نشـاید ز دانـا نکـوهش بـری را

Nilüfer renkli dünyaya sitem etme. İnatçı düşüncüyü kafandan çıkar.

Dokuzuncu gök kubbesini işlerden arınmış bil, bilgine sitem etmek uygun değildir (Nâsır Hüsrev, 1339: 13).

Şair Hâkânî-i Şîrvânî de Unsurî'ye duyduğu kinden dolayı Unsurî redifli bir kaside kaleme almıştır:

ز مـمدوح صـاحبقران عنصـری	بلـبی شـاعری بـود صـاحبقران
غـزل گـوشـد و مـدح خـوان عنصـری	بـه معـشوق نـیک و مـمدوح نـیک
ز مـحمود کـشورسـتان عنصـری	بـه دور کـرم بـخششی نـیک دـید
ز یـیک فـتح هـندوسـتان عنصـری	بـه ده بـیت صـد بـدره و بـدره یـافت
ز زر سـاخت آلا ت خـوان عنصـری	شـنیدم کـه از نـقره زد دـیگـدان

Evet, ulu bir şairdi Unsurî ve övülen yüce biriydi.

Unsurî iyi maşuka ve iyi memduha gazel söyledi ve methiye okudu.

Unsurî ülke fetheden Mahmûd'un döneminde güzel bağışlar elde etti.

Unsurî bir Hindistan seferinde on beyitte yüz kese câize aldı.

Unsurî'nin tencerisinin gümüşten ve ev aletlerinin altından yapıldığını işittim (Hâkânî-i Şîrvânî, 1338: 926).

Melikü'ş-şuarâlar genellikle savaş ve fetihlerde şahların yanında bulunmuştur. Örneğin şair Reşîdüddîn Vatvât, Atsız Hârizmşâh savaşa giderken daima onun yanında yer almıştır. Melikü'ş-şuarâlar intisap ettikleri hükümdarlara danışmanlık, nedimlik ve kâtiplik yapmıştır. Bazı melikü'ş-şuarâlar saraydaki yerlerini kaybetmemek için, çok iyi şiir söyleyen şairleri saraya kabul etmemiştir. Örneğin Reşîdüddîn Vatvât defalarca şair Hâkânî-i Şîrvânî'nin Atsız Hârizmşâh'ın sarayına girmesine mani olmuştur. Bazı şairler dînî melikü'ş-şuarâlar olarak yâd edilmiştir. Örneğin İmâm Rızâ'nın melikü'ş-şuarâsı Mîrzâ Muhammed Kâzım Sabûrî ve oğlu Muhammed Takî Bahâr gibi isimler bunlardan bazısıdır. Mutasavvif şairler her ne kadar saraya yakınlaşmışlarsa da melikü'ş-şuarâ olmamıştır, çünkü melikü'ş-şuarâlık idari bir makamdır (Nejâd, 1381: 1270). Bazı mutasavvif şairler yazdıkları eserleri devlet adamlarına takdim etmiş ve dolaylı yoldan himaye ve destek görmüştür. Mutasavvif şairlerin bazısı da şairliği bir meslek olarak görmemiş, duygu ve düşüncelerini aktarmak için bir araç bilmıştır (Kırlangıç, 2010: 302-304). Melikü'ş-şuarâ unvanı Kâcârlar döneminde ve özellikle de Fethalî Şâh Kâcâr zamanında babadan oğula geçen bir gelenek haline gelmiştir. Bunun nedeni Fethalî Şâh'ın sarayını Gazneli Mahmud'un kine benzetmeye çalışmasından kaynaklanmaktadır. Melikü'ş-şuarâ Fethalî Hân Sabâ'dan sonra melikü'ş-şuarâlık Andelîb mahlaslı oğlu Muhammed Hüseyin Hân Sabâ'ya geçmiştir. Yukarıda adı geçen iki şair de Fethalî Şâh'ın melikü'ş-şuarâsıdır. Mahmûd Hân Sabâ ve oğlu Andelîb de Nâsirüddîn Şâh'ın sarayında melikü'ş-şuarâ olarak görev yapmıştır (Nejâd, 1381: 1270).

2.TARİH BOYUNCA MELİKÜ'Ş-ŞUARÂ UNVANINI ALAN FARŞÇA SÖYLEYEN ŞAİRLER

2.1-Unsurî: İlk resmi melikü’ş-şuarâ unvanını alan şair, Unsurî’dir. Gazneli Mahmûd ve Gazneli Mesud’un sarayında bu makama yükselmiştir. Unsurî, Sultan Mahmud’un küçük kardeşi Belh Emîri Nasr’ın takdirini kazanarak Gazne sarayına girmiş, saraydaki itibarı artınca Gazneli Mahmud’un nedimi ve melikü’ş-şuarâsı olmuştur. Sultan Mahmûd, Emîr Ebû Yâkub Yûsuf, Emîr Ebû’l-Muzaffer Nasr, Sultan Mesud, Vezir Meymendî, Muhammed b. İbrahim Tâî, Hâce Ebû’l-Hasan ve Ebû Ca’fer Muhammed b. Ebû’l-Fazl için kasideler kaleme almıştır. Gazâirî, Ascedî, Ferruhî-i Sîstânî, Müncik-i Tirmizî, Firdevsî, Esedî-i Tûsî, Mes’ûdî-i Gaznevî, Ebû’l-Ferec-i Segezî ve Râşidî gibi şairlerin muasırındır. Menûçihri, Nâsır Hüsrev, Reşîdüddin Vatvât ve Sa’dî gibi şairler kendisine övgüde bulunmuştur. Gazneli Mahmud ile birlikte savaşlara katılmış ve Mahmud’un gösterdiği başarıları kasidelerinde dile getirmiştir. Kasideleriyle meşhur olan Unsurî şiirlerini Horasan üslubuyla dile getirmiştir. Ferruhî-i Sîstânî, Menûçihri, Katrân-ı Tebrîzî, Ezrakî-i Herevî, Muizzî, Senâî, Sûzenî, Hâkânî-i Şîrvânî ve Evhadüddîn-i Enverî gibi şairler kendisinden etkilenmiştir. Unsurî’nin kaside, rubâî, gazel, kıta ve mesnevilerden oluşan divanında yaklaşık 4.000 beyit yer almaktadır (Safâ, 1338: 1/559-567; Hidâyet, 1339: 2/897-920; Hânlerî, 1347: 352-353; Dihhodâ, 1377: 10/16410; Devletşâh, 1337: 50-53; Avfî, 1361: 29-32).

2.2-Abdülmelik Burhânî: Şair Emîr Muizzî’nin babasıdır. Sultan Alparslan’ın sarayında melikü’ş-şuarâlık yapmıştır. Selçuklu dönemi şairi olup, şair Menûçihri’nin üslubunu takip etmiştir. Sultan Alparslan, Sultan Melikşâh ve Kemâlüddeve Ebû Rîzâ Fazlullâh b. Muhammed Zûzenî gibi kimseler memduhlarıdır. Lâmiî-i Gorgânî, Sûzenî-i Semerkandî, Cemâlî-i Mihrîcerdî ve Am’ak-ı Buhârî gibi şairlerin muasırındır. Şiirlerinde kullandığı Burhânî mahlasını Sultan Alparslan’ın Burhân-ı Emîrî’l-Mû’minîn lakabından almıştır. Bir kaside ve birkaç beytinden başka şiirleri günümüze ulaşmamıştır (Safâ, 1338: 10/430-432; Hânlerî, 1347: 89; Dihhodâ, 1377: 3/4671).

2.3-Emîr Muizzî: Sultan Sencer’in sarayında melikü’ş-şuarâlık yapmıştır. Babası, Sultan Alparslan’ın melikü’ş-şuarâsı Abdülmelik Burhânî’dir. Melikşâh’ın “Muizzü’l-dünyâ ve’l-dîn” lakabına binaen Muizzî mahlasını almıştır. Sultan Sencer hükümdar olduktan sonra onun sarayına girmiş ve melikü’ş-şuarâlığa kadar yükselmiştir. Hükümdarların ihsanları sayesinde şair Rûdekî, Ferruhî ve Unsurî gibi rahat bir yaşam sürmüştür. Berkyaruk, Gıyâseddîn Muhammed Tapar, Arslan Argun, Emîr Ebû Şücâ’-i Habeşî ve Melikşâh’ın oğulları ile vezirleri hakkında kasideler yazmıştır. Şiirlerinde Ferruhî-i Sîstânî, Unsûrî ve Menûçihri gibi şairlerin etkisi görünmektedir. Kaside, gazel ve rubailerden oluşan divanında yaklaşık on sekiz bin beyit bulunmaktadır (Safâ, 1338: 2/508-523; Hidâyet, 1339: 3/1182; Hânlerî, 1347: 471-72; Devletşâh, 1337: 65-68; Avfî, 1361: 2/69).

2.4-Ebû’l-Alâ-i Gencevî: Hicri altıncı yüzyıl Fars şairlerindedir. Kırk dört yaşında Şîrvân’a gidip, Menûçihri İbn Âferîdûn Şîrvânşâhî’nin sarayına girmiş ve orada melikü’ş-şuarâ unvanını almıştır. Hâkânî ve Felekî-i Şîrvânî gibi şairlerin üstadıdır. Ebû’l-Alâ damadı olan şair Hâkânî-i Şîrvânî ile anlaşamamış ve ona karşı düşmanca bir tavır takınmıştır. Hatta Hâkânî onun yüzünden bir defa hapse girmiştir. Şair Hâkânî de Ebû’l-Alâ’yı hasislikle suçlayan iki kaside yazmıştır. Ebû’l-Alâ övdüğü kişilerden beklediği ödülleri almadığı için ağır hicivler yazmıştır. Divanı günümüze ulaşmayan Ebû’l-Alâ’nın sadece birkaç kıta ve kasidesi bulunmaktadır (Hakikat, 1368: 30; Ensârî, 1373: 6/9).

2.5-Am’ak-i Buhârî: Sultan Hızır Hân Karâhânî’nin sarayında melikü’ş-şuarâlık yapmıştır. Semerkant’ta Karahanlılar’dan Hızır Han’ın sarayına intisap edip, melikü’ş-şuarâ

makamına kadar yükselmiştir. Aynı sarayda seyyidü’ş-şuarâ unvanını taşıyan şair Reşîdî ile geçinememiştir. Reşîdî, hükümdara şiirlerinin tatsız olduğunu söyleyen Am’ak’ı “*Benim şiirlerim bal ve şeker gibidir, hiçbirine tuz gerekmez; ama seninkiler şalgam ve bakla gibidir, tuzsuz yenmezler*” diyerek susturmuştur. Selçuklu Sultanı Sencer h.1129’da vefat eden kızı Mâh Melek Hâtûn adına bir mersiye yazması için kendisini Mâverünnehir’den çağırmıştır. Kasidelerinde Şemsülmülk Nasr b. Tamgaç Han, İbrahim b. Nasr, Rükneddin Ebü’l-Muzaffer Tamgaç Han Mes’ûd b. Hasan, Kadir Han Cebraîl b. Ömer b. Ahmed, Arslan Han Muhammed b. Süleyman, Ebü’l-Meâlî Hasan Tekin Kılıç Tamgaç b. Ali b. Davud ve Rükneddin Mahmud b. Muhammed b. Süleyman adlı kişileri methetmiştir. Şair Enverî, Am’ak’ı "üstâd-ı Sühân" olarak anmıştır. 7.000 beyitten oluşan divanından geriye sadece 806 beyti kalmıştır (Safâ, 1338: 2/536-547; Hidâyet, 1339: 2/879-887; Hânlerî, 1347: 351-52; Avfî, 1361: 2/181).

2.6-Reşîdüddîn Vatvât: Harizmşah Sultanı Atsız b. Muhammed’in sarayında melikü’ş-şuarâ makamına yükselmiştir. Hayatının sonuna kadar Harizmşah sultanlarının hizmetinde bulunmuş ve Nizâmîye Medresesi’nde eğitim almıştır. Enverî, Hâkânî, Cemâleddîn-i İsfahânî, Sûzenî, Hasan-i Gaznevî ve Edîb Sâbir gibi şairlerle mektuplaşmış, çağdaşı olan şairlerin şiirlerine ağır eleştiriler yazmış ve bu sebepten dolayı zaman zaman hicvedilmiştir. Sultan Atsız, I. Şah Gâzî Rüstem b. Ali, Ebu’l-Kâsım II. Mahmûd, Fahreddin Ebu’l-Heycâ ve Sultan İlarıslan’a methiyeler yazmıştır. Arapça ve Farsça bilen Vatvât on yedi yıl sarayda kalmış ve divanından geriye sadece 8.563 beyti günümüze ulaşmıştır (Safâ, 1338: 2/628-636; Hidâyet, 1339: 655-71; Hânlerî, 1347: 231-32; Devletşâh, 1337: 98-103; Avfî, 1361: 1/27).

2.7-Kânî-i Tûsî: Selçuklu hükümdarları II. Gıyâseddîn Keyhüsrev, II. İzzeddîn Keykâvus ve IV. Kılıç Arslan dönemlerinde Kânî’ye melikü’ş-şuarâ unvanı verilmiştir. İlk önceleri rahat bir yaşam süren şair, Moğol saldırısından sonra Anadolu’ya göç etmiştir. Kânî, şair Senâî aleyhinde konuştuğu için Mevlânâ tarafından uyarılmıştır. Hâkânî-i Şîrvânî ayarında bir şair olduğu için Hâkânî-i Zamân olarak anılmıştır. Selçuklu sultanlarının hizmetine girdikten sonra melikü’ş-şuarâ ile birlikte emîr unvanını da almıştır. Şiirlerinde Tûsî lakabı ve Kânî mahlasını kullanmış, şairlikte kendi ayarında bir kimse bulunmadığını ve hükümdarlar tarafından aranan bir şair olduğunu ifade etmiştir. Mevlânâ’nın sohbet halkasına dâhil olup ona mürit olmuş ve Mevlânâ vefat edince ona mersiye yazmıştır (Safâ, 1338: 3/487-506; Dihhodâ, 1377: 11/17395; Kurtuluş, 2001: 24/307).

2.8-Seyyid Zülfikâr: Hicri yedinci yüzyıl Fars şairlerindedir. Atabek Yusuf Şâhlor’un sarayında melikü’ş-şuarâlık yapmıştır. Şiirlerinde Zülfikâr ve Kivâm mahlaslarını kullanmıştır. Selmân-i Sâvecî ve Evhâdî-i Belyânî gibi şairler kendisini kasidede takip etmiştir. Celâleddîn Ebü’l-Muzaffer Sîvergatmîş, Pâdişâh Hâtûn, Sultan Muzafferüddîn Muhammed Şah, Salâhuddîn Hasan, Muhammed Mâsterî ve ‘Atâmelik Cüveynî gibi kimseler memduhlarıdır. Kivâmî-i Genceî, Reşîd-i Vatvât, Nizâmî-yi Arûzî, Rûhânî-yi Semerkandî ve Ehlî-i Şîrâzî gibi şairler kendisinden etkilenmiştir. Hâkânî, Felekî ve Cemâleddîn-i İsfahânî’nin muasıdır. Sultan Alâeddîn Muhammed Harzemşâh ve Karâhitâyaların hizmetinde bulunmuş ve şiirlerinde hiciv, hikmet, öğüt ve vaaz gibi konuları ele almıştır. Divanında yaklaşık dokuz bin beyit bulunmaktadır (Safâ, 1338: 3/518-23; Hidâyet, 1339: 2/649-50; Devletşâh, 1337: 316).

2.9-İmâmî-i Herevî: İlhânlılar’ın ilk dönem şairlerindedir. Kert şahlarının sarayında melikü’ş-şuarâ makamına yükselmiştir. Kaynaklarda Sa’dî-i Şîrâzî ile mukayese edilmiş ve birçok şairden üstün olduğu söylenmiştir. Aklî ve naklî ilimlere haiz olup, Şeyh Sa’dî’nin akranıdır. Şair Mecd-i Hemger’e göre İmâmî’nin şiirleri Sa’dî ve kendi şiirlerinden daha iyidir.

İmâmî, Herât, Kirmân ve İsfahân gibi şehirlerde ikamet etmiştir. Sa'dî, Mecd-i Hemger, Şemseddîn Muhammed Sâhibdîvân, Müînüddîn Pervâne ve İftihârüddîn Zûznî gibi kimseler muasırlarıdır. Şiirlerindeki mahlası İmâmî'dir. İyi bir kaside ve gazel şairi olan İmâmî'nin divanında Kirmân, Herât ve İsfahânlı birçok sultan, vezir ve devlet adamına yazılmış methiye bulunmaktadır. Gazel, kaside, rubai, kıta ve terkiplerden oluşan divanında yaklaşık iki bin beyit yer almaktadır (Safâ, 1338: 3/546-57; Hidâyet, 1339: 1/259-265; Hânlerî, 1347: 67; Devletşâh, 1337: 183-88).

2.10-Bedr-i Câcermî: Hicri yedinci yüzyıl Fars şairlerindendir. Vezir Şemseddîn Muhammed Cüveynî'nin sarayında melikü's-şuarâlık yapmıştır. Gençlik dönemini Horasan'da geçirip, orada ilim tahsil etmiş, daha sonra Bahâeddîn Muhammed Cüveynî'nin sarayına girmek ümidiyle İsfahân'a gitmiş ve orada şairliği neticesinde itibar elde etmiştir. İsfahan'da şair Mecd-i Hemger ile tanışıp, ilminden istifade etmiştir. Şiirlerindeki ifadelerle göre Cüveynî hanedanın yıkılışına kadar onların hizmetinde bulunmuştur. Şiirlerinde Muhammed Cüveynî, Atâmelik Cüveynî ve Muhammed Sâhibdîvân gibi kimseleri övmüştür. Mecd-i Hemger'in talebesi olan Câcermî, şiirlerinde Bedr mahlasını kullanmıştır. Muhammed Sahibdîvân'ı öven bir rubâî karşılığında üç yüz beyaz kuzu ödül almıştır. Kaside, gazel, kıta ve rubailerden oluşan divanında yaklaşık dört bin beyit bulunmaktadır (Safâ, 1338: 3/558-67; Hidâyet, 1339: 1/433-34; Devletşâh, 1337: 242-44).

2.11-Pûrbahâ-i Câmî: Hicri yedinci yüzyıl ortası Fars şairlerindendir. İlhanlılar devletinin ilk döneminde yaşamıştır. Şemseddîn Muhammed Cüveynî'nin sarayında melikü's-şuarâlık yapmıştır. Şiirlerinde Pûrbahâ ve Bahâ mahlaslarını kullanmış, Şemseddîn Sâhibdivân, oğlu Bahâeddîn Muhammed, kardeşi Alâeddîn Atabek ile Abâkâhân, Nasreddîn-i Tûsî, Sâhib Şerafedîn Kânçî, Sâhib Müînüddîn ve Melik Katilgeşâh b. Alî gibi şahıslara methiyeler yazmıştır. Rükneddîn-i Kubâî, Saîd-i Herevî ve Esîrüddîn-i Evmânî'den ders almış, hezel ve hicivlerinde genellikle en iyi kaside üstadları olan Senâî, Nizâmî ve Zahîr gibi şairlere cevap vermiştir. Bir süre kadılık yapan Bahâ, zarif tabiatlı olması hasebiyle dayanamayıp, bu işi bırakmıştır. Divanında çok sayıda Moğolca kelime ve ıstılah bulunmaktadır. Daha çok yazdığı hiciv ve hezeller ile meşhur olmuştur. Hiciv konusunda şair Sûzenî'nin talebesidir. H.666'da Nîşâbûr'da meydana gelen depremin yıkıcı etkisini bir kasesinde dile getirmiştir (Safâ, 1338: 2/660-71; Hânlerî, 1347: 105; Devletşâh, 1337: 201-06).

2.12-Selmân-i Sâvecî: Şeyh Hasan İlkânî'nin sarayında melikü's-şuarâlık yapmıştır. Vezir Gıyâseddin Muhammed b. Reşîdüddin Fazlullah, Ebû Said Bahadır Han, Dilşâd Hatun, Sultan I. Üveys ve Şah Şücâ'yı metheden şiirler yazmış, İlhanlı devletinin yıkılmasından sonra Selmân, Bağdat'a Celâyirli Devleti'nin kurucusu Şeyh Hasan İlkânî'nin sarayına girmiş ve sarayda melikü's-şuarâ makamına yükselmiştir. Kasidelerinde Senâî, Menûçihri, Evhadüddîn-i Enverî, Hâkanî-i Şirvânî, Zahîr-i Fâryâbî, Kemâlüddîn-i İsfahânî ve gazellerinde Sa'dî ve Mevlânâ gibi şairleri örnek almıştır. Muasırı olan Nâsır-ı Buhârî, İbn Yemîn-i Tuğrâî, Ubeyd-i Zâkânî ve Hâfız-ı Şîrâzî gibi şairlerle görüşmüştür. Mollâ Câmî, *Baharistân* adlı eserinde kendisinden övgüyle bahsetmiştir. Hâfız, Selmân'ı şiir ülkesinin padişahı ve zamanın önderi olarak görmektedir. Selmân'ın bütün eserleri külliyyatında toplanmış ve külliyyatı yaklaşık 21.500 beyitten oluşmaktadır (Safâ, 1338: 3/1004-22; Hânlerî, 1347: 352-353; Dihhodâ, 1377: 9/13734; Devletşâh, 1337: 286-96; Karaismailoğlu, 2009: 36/446-47).

2.13-Şeref-i Tebrîzî: İran'ın hicri sekizinci yüzyıl şair ve bilginlerindendir. Şâh Mansûr Muzafferî'nin sarayında melikü's-şuarâ makamına yükselmiştir. Asıl adı Şerefüddîn Hasan b.

Muhammed Râmî-i Tebrîzî'dir. Şiirlerinde Şeref ve Râmî mahlaslarını kullanmış, Hasan b. Mahmûd-i Kâşî'nin öğrencisidir. Şair Selmân-ı Sâvecî ve Hâce Abdulkâdir-i Merâgî'nin muasırı olup, onlarla aynı meclislerde bulunmuştur. Irak ve Azerbaycan melikü's-şuarâsı olduğu söylenmektedir. Altmış-altmış beş yaşlarında Sultan Üveys'in saygınlığını kazanmış ve daha ileriki yaşlarda da Şah Şücâ'in sarayına girdiği rivayet edilmiştir. *Enîsü'l-'Uşşâk* ve *Hakâ'iku'l-hadâ'ik* adlı eserlerini Celâyirîler'den Sultan I. Üveys Bahâdır adına kaleme almıştır (Dihhodâ, 1377: 8/11776; Karaismailoğlu, 2007: 34/448).

2.14-Bedr-i Şîrvânî: Hicri dokuzuncu yüzyıl Fars şairlerindendir. Şîrvânşâhların sarayında melikü's-şuarâ makamına yükselmiştir. Şemâhi'de doğan şair küçük yaşlarda şiir yazmaya başlamış, Derbend, Bakü, Mâzenderân, Tebriz ve Horasan gibi şehirlerde bulunmuştur. Huruffî önderleri olan Fazlullâh Neîmî ve Seyyid Yahya-i Şîrvânî'nin muasırıdır. Şiirlerinde Hâkânî-i Şîrvânî'nin tesiri göze çarpmaktadır. Şair Mevlânâ Muhammed Kâtîbî ile birbirlerini karşılıklı eleştirmişlerdir. Divanında yaklaşık 60 beyit Türkçe şiir bulunmaktadır. Sa'dî, Unsurî, Enverî ve Hâkânî gibi şairleri takip etmiştir. Daha çok kasideleriyle tanınmıştır. Kendisini Hâkânî-i Şîrvânî, Hâkânî-i Zemân ve Hâkânî-i Sânî gibi adlarla anmıştır. Şiirleri sade ve akıcıdır. Divanında yaklaşık on iki bin beş yüz beyit bulunmaktadır (Dihhodâ, 1377: 3/4453).

2.15-Râmî-i Tebrîzî: Şîrvânşâhların sarayında melikü's-şuarâ makamına yükselmiştir. Kendisi hakkında yeterli bilgi yoktur (Nejâd, 1381: 2/1271).

2.16-Gazâlî-i Meşhedî: İran'ın hicri onuncu yüz yıl mutasavvıf ve şairlerindendir. Celâleddîn Ekber Şâh'ın sarayında melikü's-şuarâ makamına yükselmiştir. Hücetü'l-islâm ve Zeynüddin gibi lakaplarla anılmıştır. Nizâmiye Medresesi'nde eğitim almış ve daha sonra bu medresede üstat olarak ders vermiştir. Nizâmülmülk kendisine saygı göstermiştir. Kasidelerinde Şah Tahmâsb, Hân-ı Zamân, Celâleddîn Ekber ve bazı büyük devlet adamlarına övgüde bulunmuştur. Mesnevîlerinde şair Nizâmî'nin tesiri görünmektedir. Mezarı Tûs'ta, şair Firdevsî'nin mezarının yanında bulunmaktadır. Kasidelerini hicri sekizinci yüzyıl ile hicri dokuzuncu yüzyıl başları şairlerinin üslubuyla söylemiştir. Divanında kaside, gazel, kıta, rubâî, birkaç mesnevi, sâkînâme ve terkibler bulunmaktadır (Safâ, 1338: 4/700-13; Hânlerî, 1347: 362; Dihhodâ, 1377: 11/16701; Hakikat, 1368: 413).

2.17-Feyzî-i Dekenî: Celâleddîn Ekber Şâh sarayının melikü's-şuarâsı olup, dönemin önde gelen âlim ve düşünürlerindendir. H.984'te sarayın "melikü's-şuarâ" unvanını taşıyan Gazâlî-i Meşhedî ölünce onun yerine geçmiştir. Melikü's-şuarâ unvanına layık olduğunu göstermek için h.987'de Nizâmî-i Gencevî'nin hamsesine nazire olarak bir hamse yazmayı tasarlamış, ancak bu eserini tamamlayamamıştır. Sarayda birçok görev yapan Feyzî özellikle mansabdârlık görevi sayesinde birçok imtiyaz elde etmiştir. Melik-i Kumî ve Zuhûrî-i Terşîzî gibi şairlerle görüşmüş, şiirlerinde Feyzî ve Feyyâzî mahlaslarını kullanmıştır. Kaside, gazel, kıta, rubai, mesnevi ve terkibibentlerden oluşan Feyzî'nin külliyyatında yaklaşık 9.000 beyit bulunmaktadır (Safâ, 1338: 2/838-57; Ansari, 1995:12/524-25; Hânlerî, 1347: 386; Hakikat, 1368: 451-52).

2.18-Tâlib-i Âmülî: İran'ın hicri on birinci yüzyıl şairlerindendir. Cihângîr Şâh'ın sarayında melikü's-şuarâ makamına yükselmiştir. Şiirlerinde Tâlib ve Âşûb mahlaslarını kullanmıştır. Fars şiirinde sebk-i Hindî üslubunun önde gelen şairlerindendir. H.1025'te Sultan Cihângîr ve eşi Nurcihân Begüm'ün takdirini kazanıp, saraya girmiş ve h.1028'de kendisine

“melikü’ş-şuarâ” unvanı verilmiştir. Kendisini kıta ve gazelde Enverî ve Sa’dî-i Şîrâzî, mesnevîde Senâî ve rubâîde Ömer Hayyâm ile eşdeğer görmüştür. Kasidede Hâkânî-i Şîrvânî, Zahîr-i Fâryâbî, Kemâl-i Hucendî ve Emîr Hüsrev-i Dihlevî’den etkilenmiştir. Örfî-i Şîrâzî ve Feyzî-i Dekenî ile görüş alış verişinde bulunmuştur. Hayatının son yıllarında münzevi bir yaşam süren Tâlib, bazı ruhsal sorunlar yaşamıştır (Safâ, 1338: 5/1056-68; Hânlerî, 1347: 323; Hakîkat, 1368: 366).

2.19-Şifâî-i İsfahânî: Safevîlerden I. Şâh Abbâs sarayında melikü’ş-şuarâ makamına yükselmiş ve daha çok yazdığı mesnevîlerle meşhur olmuştur. Şiirlerinde Enverî, Hâfız, Bâbâ Figânî, Sa’dî, Hâkânî ve Cemâleddîn-i İsfahânî gibi şairlerin etkisi göze çarpmaktadır. Hazır cevap ve neşeli bir tabiatı olan Şifâî on dört yaşındayken İsfahân’da ünlü şair Muhteşem-i Kâşânî ile görüşmüş ve şair Sâib-i Tebrîzî bir beytinde kendisinden bahsetmiştir. *Nemekdân-ı Hakîkat* adlı tasavvufî mesnevîsini Senâî’nin *Hadîkatü’l-Hakîka* adlı eserini örnek alarak yazmıştır. Bu yüzden bazıları kendisini Senâî olarak yâd etmiştir. Kaside, gazel, terkihibend, terciibend, kıta ve rubâîlerden oluşan külliyyatında yaklaşık on beş bin beyit bulunmaktadır (Safâ, 1338: 5/1075-82; Hakîkat, 1368: 312; Dihhodâ, 1377: 9/14323).

2.20-Nûreddîn Muhammed Şerîf-i Kâşânî: Safevî hükümdarı Şâh Sultan Hüseyin sarayında melikü’ş-şuarâ makamına yükselmiştir. Şiirlerini Hint üslubuyla yazmış ve Necîb, Cîbâ ve Mollâ Nûrâ mahlaslarını kullanmıştır. Şiirlerinde Şâh Süleymân, Şâh Sultan Hüseyin ve Celâleddîn Ekber gibi kimseleri övmüştür. Hicri on birinci yüzyılda şiir söyleyen Safevî şairlerindedir. Divanı gazel, kaside, kıta, rubâî, mesnevi ve tek beyitlerden oluşmaktadır (Nejâd, 1381: 2/1271).

2.21-Mîrzâ Muhammed Hüseyin Ankâ: İsfahân hâkimi Zalülsultân’ın sarayında melikü’ş-şuarâ makamına yükselmiştir. H.1260’ta İsfahân’da doğmuş, h.1308’de İsfahân’da vefat etmiştir. Hicri on üçüncü yüzyılda şiir söyleyen şairlerdendir. Şiirlerinde Ankâ mahlasını kullanmıştır. Horasan ve Irak üsluplarıyla şiirlerini söylemiştir. Hz. Ali’yi methetmiş ve Kerbelâ hadisesini şiirlerinde dile getirmiştir. Daha çok kasideleriyle tanınmıştır (Nejâd, 1381: 2/1271).

2.22-Mîrzâ Muhyiddîn Muhammed Suhâ: İsfahân hâkimi Zalülsultân’ın sarayında melikü’ş-şuarâ makamına yükselmiştir. Şair Ankâ h.1308’de vefat edince onun yerine geçip, melikü’ş-şuarâ makamına yükselmiştir. H.1262’de doğmuş ve h.1338’de vefat etmiştir. İsfahân’daki şairler arasında makam ve mevki sahibi olan Suhâ, melikü’ş-şuarâ ve melikü’l-udebâ unvanlarını almıştır. Divanı ile *Âşık ve Ma’şûk* adlı bir risalesi vardır (Nejâd, 1381: 2/1271).

2.23-Kelîm-i Kâşânî: İran’ın hicri on birinci yüzyıl şairlerindedir. Tâlibâ-i Kelîm ve Hallâku’l-meânî-i Sâni unvanlarıyla anılmıştır. Şâh Cihân Şahâbüddîn’in sarayında melikü’ş-şuarâ makamına yükselmiştir. Hindistan’da önce vezir Mîr Muhammed Emîn daha sonra Şâh Cihân’ın emri altına giren Kelîm-i Kâşânî’ye Şâh Cihân tarafından melikü’ş-şuarâ unvanı verilmiştir. Şâh Cihân ile irtibatını koparmayan, saraydan maaş alan Kelîm, Keşmir’de bu sultan adına *Pâdşâhnâme* adlı bir eser yazmıştır. Keşmir’e giden Şah Cihan, Kelîm’i kendisi için yazdığı kasideden dolayı ödüllendirmiştir. Çok şiir yazan Kelîm’in külliyyatında yaklaşık 25.000 beyit yer almaktadır (Safâ, 1338: 5/1170-81; Hânlerî, 1347: 413; Hakîkat, 1368: 474).

2.24-Mîr Muhammed İsmail Ebcedî: Nevâbü’l-icâh’ın sarayında melikü’ş-şuarâ makamına yükselmiştir. Safevî dönemi şairlerinden olup, Hindistan hükümdarları sarayında

hizmet etmiştir. Nizâmî'nin izinden giderek bir hamse yazmıştır. Hamsesi şu mesnevilerden oluşmaktadır: *1-Zübdetü'l-Efkâr. 2-Envernâme. 3-Râgıb ve Mergûb. 4-Heft Cevher. 5-Mûdetnâmei*. Şiirlerinde Ebcedî mahlasını kullanan şair, h.1192'de 76 veya 77 yaşında vefat etmiştir. Fars divanı gazel, rubâî ve kasidelerden oluşmaktadır (Nejâd, 1381: 2/1272; Vâ'izzade, 1393: 175).

2.25-Şîr Ahmed: Emîr Habîbullâh Hân'ın sarayında melikü's-şuarâ makamına yükselmiştir (Nejâd, 1381: 2/1272).

2.26-Gulâm Kâdir Gerâmî: Nizâm Haydarâbâdî sarayında melikü's-şuarâ makamına yükselmiştir. Hindistan'da Farsça söyleyen şairlerdendir. Şîa mezhebini benimsemiş, şiirlerini Irak ve Hint üsluplarıyla söylemiştir. Gazelde Hâfız, Nezîrî, Sâib ve mesnevîde Mevlânâ, Nizâmî ve Ganîmet-i Koncahî'yi takip etmiştir. Gazel, mesnevi, kıta ve rubâîlerden oluşan divanında yaklaşık dört bin beyit bulunmaktadır (Nejâd, 1381: 2/1272).

2.27-Kârî Abdullâh: Kabil sarayında Emîr Abdurahmân döneminden Muhammed Zâhir Şâh zamanına kadar melikü's-şuarâ olarak görev yapmıştır. Kabil'de doğmuş, h.1312'de kendisine ödül olarak melikü's-şuarâ unvanı verilmiştir. Hint üslubuyla şiirlerini yazmış ve Kur'ân-ı Kerim'i ezberlemiştir. Sade ve akıcı şiirler yazan Kârî mübalağaya çok az yer vermiştir. Kârî'nin şiirlerinde daha önceki şairlere ait bazı mazmun, tabir ve terkipler yer almaktadır. Tashîh ettiği divanı h.1330'da Kabil'de basılmıştır (Dânişnâme, 1381: 3/795).

2.28-Sûfî Abdulkâdir Bîtâb: İran'ın miladi yirminci yüzyıl şairlerindedir. Muhammed Zâhir Şâh'ın sarayında melikü's-şuarâ makamına yükselmiştir. Derî edebiyatının üstadı olan Bîtâb kendisinden önce melikü's-şuarâ olan Kârî Abdullâh'ın öğrencisidir. Yirmi yaşında şiire yönelmiş ve Kârî'den bu konuda ders almıştır. Daha sonra Hint üslubuyla şiirler yazmış ve birçok Arapça kitap tercüme etmiştir. Kârî'den sonra Afganistan'ın ikinci melikü's-şuarâsıdır. Kelîm-i Hemedânî, Selîm-i Tehrânî ve Abdulkâdir Bîdil gibi şairlerden etkilenmiştir (Nejâd, 1381: 2/1272).

2.29-Rızvân Kâcâr: Nasrüddîn Şâh döneminde melikü's-şuarâ makamına yükselmiştir. Tahran'da eğitim alıp, bütün ilimleri öğrenmiştir. Yazdığı şiirler sayesinde kısa sürede tanınan Rızvân birçok şiirinde Nasrüddîn Şâh'ı övmüştür (Dihhodâ, 1377: 8/12123).

2.30-Muhammed Takî Bahâr: Muzaferüddîn Şâh döneminde melikü's-şuarâ makamına yükselmiştir. Ayrıca İmâm Rızâ'nın melikü's-şuarâsı olarak da bilinmektedir. Siyaset adamı, şair ve edebiyat tarihçisidir. Şiirlerinde kullandığı Bahâr mahlasını şair Mirza Nasrullah Bahâr-i Şîrvânî'den almıştır. Gençlik yıllarında Muzafferuddin Şah'a, saray ahalisine ve Horasan emirlerine Ferruhî Sistânî üslubuyla methiyeler yazmıştır. Muzafferüddin Şah kendisine melikü's-şuarâ unvanını vermiştir. Meşrutiyet hareketlerine katıldığı tarihten itibaren şiirlerinde inkılâp, hürriyet, meşrutiyet ve vatan konularını işlemiş ve şiirlerini sebki Horâsânî üslubuyla yazmıştır. Edîb-i Nişâbûrî'den ders almış, Ferruhî, Rûdekî ve Unsûrî gibi şairleri taklit etmiştir (Halhâlî, 1333: 1/27-64; Hakîkat, 1368: 92; Hânlerî, 1347: 93; Kanar, 1991: 4/469).

2.31-Lütfalî Sûretger: Muhammed Rızâ Şâh'ın sarayında melikü's-şuarâ makamına yükselmiştir. Mirza Âkâhân Şîrâzî'nin oğlu olup h.1279'da Şîrâz'da doğmuş, ilk eğitimini Şîrâz'da almış, daha sonra Hindistan'a gitmiş ve orada bir süre öğrenim gördükten sonra İran'a geri dönmüştür. Bir süre Maliye Bakanlığı bünyesinde çalışmış ve Şîrâz'da *Sepîde Dem* adlı bir dergi çıkartmıştır. H.1306'da eğitim için Londra'ya gitmiş, İngiliz dili ve edebiyatı

alanında doktora yapmıştır. Londra'dan döndükten sonra Tahran Üniversitesi'nde dersler vermiştir (Halhâlî, 1333: 1/291-306; Hakikat, 1368: 357-8).

Ayrıca kesin olmamakla birlikte bazı kaynaklarda şair Benâî'nin Özbek hanı Muhammed Şeybânî sarayında (Karaismailoğlu, 1992: 5/429), şair Sabâ-yı Kâşânî'nin Feth Ali Şah'ın sarayında (Çiçekler, 2008: 35/331), Hâkânî-i Şîrvânî'nin Şirvanşahlar'dan Ebü'l-Muzaffer Hâkân-i Ekber'in sarayında (Yazıcı, 1997: 15/168-70), şair Benâkitî'nin Gazan Mahmud Han'ın sarayında (Yazıcı, 1992: 5/429-30), şair Kâânî-i Şîrâzî'nin Nâsîrüddîn Şah'ın sarayında (Kurtuluş, 2001: 24/1), şair Muhtârî'nin III. Mesud'un yerine geçen oğlu Arslan Şah'ın sarayında (Öztürk, 2006: 31/56-57), şair Mücîrüddîn-i Beylekânî'nin Şemseddîn İldeniz oğullarından Nusretüddin Cihan Pehlivan Muhammed ve Muzafferüddin Kızılarşan'ın sarayında (Kurtuluş, 2006: 31/452-53), şair Sâib-i Tebrîzî'nin Şah II. Abbas'ın sarayında (Sadıkoğlu, 2008: 35/541-42), şair Zuhûrî-i Tûrşîzî'nin Nizamşâhîler'den Sultan II. Burhân Nizâmşah'ın sarayında (Şimşekler, 2013: 44/505-506) ve şair Zülâlî'nin I. Şah Abbas'ın sarayında melikü's-suarâ unvanı aldıkları rivayet edilmiştir (Kırlangıç, 2013: 44/549-50).

3. SONUÇ

Melikü's-suarâ sarayda bulunan şairlerin reisine verilen idari bir unvandır. Fars edebiyatında bildiğimiz kadarıyla kırk bir şair; hükümdar ve vezirlerin saraylarında melikü's-suarâ unvanını almıştır. Bu şairlerden çoğu hükümdar ve vezirlerle birlikte savaflara katılmış, saraylardaki divan işleriyle ilgilenmiş ve rahat bir yaşam sürmüştür. Melikü's-suarâ unvanını alan şairler kimi zaman hükümdarlardan câize almıştır. Bu şairler kendi dönemlerinin en önemli şairleri olmamalarına rağmen elde ettikleri melikü's-suarâ unvanı sayesinde muteber şairler tarafından methedilmiştir. Melikü's-suarâlar saraylarda elde ettikleri melikü's-suarâ unvanını başka şairlere kaptırmamak için, çok iyi şiir yazan şairleri saraylara kabul etmemiştir. Fars edebiyatının ilk dönemlerinde melikü's-suarâ unvanı daha çok iyi şiir söyleyen ve muteber kişilere verilmiş, ancak yakın dönemde bu unvan babadan oğula geçerek eski önemini kaybetmiştir. Fars edebiyatında arif ve tasavvuf ehli şairler hükümdarları övüp, onlardan câize almalarına rağmen melikü's-suarâ makamını tercih etmemiştir. Melikü's-suarâ unvanını alan şairler diğer şairler tarafından kiskanılmış ve çok fazla eleştiriye muhatap olmuştur. Melikü's-suarâlar hükümdar, vezir ve devlet büyüklerine çok sayıda methiye yazmıştır. Bazı şairler melikü's-suarâ unvanlarını iki hükümdar sarayında da muhafaza etmiştir. Son dönemlerde şiire olan ilgisizlikle beraber bu unvan ortadan kalkmıştır.

REFERENCES/KAYNAKÇA

- ANSARİ, A. S. B. (1995). "Feyzî-i Hindî" *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, (12):524-25
- AVFÎ, M. (1361). *Tezkire-i Lübbü'l-Elbâb*, Nşr. Edward Browne, Kitâbfrûş-i Fahr-i Râzî, Tahran.
- ÇİÇEKLER, M. (2008). "Sabâ-yı Kâşânî" *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, (35):331.
- DEVLETŞÂH, B. S. (1337). *Tezkiretu's-su'arâ*, Nşr. Muhammed Abbâsî, Kitâbfrûş-i Bârânî, Tahran.
- DİHHODÂ, A. E. (1377). *Lügatnâme-i Dihhodâ*, Dânişgâh-ı Tahran Müessese-i Lügâtnâme-i Dihhodâ, Tahran, (4):5904.
- ENSÂRÎ, M. (1373). "Ebû'l-'Alâ-i Gencevî" *Dâiretü'l-maârif-i Bozorg-i İslâmî*, Merkez-i Dâiretü'l-maârif-i Bozorg-i İslâmî, Tahran.
- HÂKÂNÎ-İ ŞİRVÂNÎ, (1338). *Dîvân-i Hâkânî-i Şîrvânî*, Nşr. Ziyâeddîn Seccâdî, İntişârât-i Zevvâr, Tahran.
- HAKİKAT, A. (1368). *Ferheng-i Şâ'irân-i Zebân-i Pârsî*, Şirket-i Müellefât ve Mütercim, Tahran.
- HALHÂLÎ, S. A. (1333). *Tezkire-i Şu'arâ-i Mu'âsır*, Kitâbhâne-i Tahûrî, Tahran, (1).
- HÂNLERÎ, Z. (1347). *Ferheng-i Edebiyât-i Fârsî*, Bünyâd-i Ferheng-i İnan, Tahran.
- ENÛŞE, H. (1381). "Kârî", *Dânişnâme-i Edeb-i Fârsî/ Edeb-i Fârsî Der Afganistan*, Vizâret-i Ferheng u İrşâd-i İslâmî, Tahran, (3):795-96.
- HİDÂYET, R. K. (1339). *Mecmu'u'l-fusahâ*, Nşr. Mezâher Musaffâ, Müessese-i İntişârât-i emîr Kebir, Tahran.
- KANAR, M. (1991). "Bahâr" *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, (4):469.
- KARAİSMAİLOĞLU, A. (1992). "Benâî" *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, (5):429.
- KARAİSMAİLOĞLU, A. (2007). "Râmî" *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, (34):448.
- KARAİSMAİLOĞLU, A. (2009). "Selmân-i Sâvecî" *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, (36):446-47.
- KIRLANGIÇ, H. (2010). "Şair" *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, (38):302-304.
- KIRLANGIÇ, H. (2013). "Zülâlî" *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, (44):549-50.
- KURTULUŞ, R. (2001). "Kânî-i Tûsî" *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, (24):307.
- KURTULUŞ, R. (2001). "Kâânî-i Şîrâzî" *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, (24):1.
- KURTULUŞ, R. (2006). "Mücîrüddîn-i Beylekânî" *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, (31):452-53.
- MENÛCİHRÎ-İ DÂMGÂNÎ, (1338). *Dîvân-i Menûcihrî-i Dâmgânî*, Nşr. Debîr Seyâkî, Kitâbfrûşî-i Zevvâr, Tahran.
- NÂSİR HÜSREV, (1339). *Dîvân-i Nâsır Hüsrev*, Nşr. Dervîş, Kitâbfrûşî-i Muhammed Hasan İlmî, Tahran.

- NEJÂD, K. (1381). *Ferhengnâme-i Edebî-i Fârsî: Dânişnâme-i Edeb-i Fârsî, Istilâhât, Mûzû'ât ve Mezâmîn-i Edeb-i Farsî*, Nşr. Hasan Enûşe, Vizâret-i Ferheng ve İrşâd-i İslâmî, Tahran, (2):1270.
- ÖZTÜRK, M. (2006). "Muhtârî" *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, (31):56-57.
- SADIKOĞLU, S. C. (2008). "Sâib-i Tebrîzî" *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, (35):541-42.
- SAFÂ, Z. (1338). *Târîh-i Edebiyyât Der Îrân*, İntişarât-i Firdevsî, Tahran.
- ŞİMŞEKLER, N. (2013). "Zuhûrî-i Türşîzî" *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, (44):505-506.
- UNSURÎ-BELHÎ, A. (1980). *Dîvân-ı Hekîm Unsurî*, Tahran.
- VÂ'İZZADE, A. (1393). *Hamse Serâî der Edeb-i Fârsî*, Firdevsî Üniversitesi, Meşhed.
- YAZICI, T. (1992). "Benâkitî" *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, (5):429-30.
- YAZICI, Y. (1997). "Hâkânî-i Şîrvânî" *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, (15):168-70.

EXTENDED SUMMARY

Malik al-Shu'arâ is the head of the poets in the palace. As far as we know from Persian literature, forty-one poets, sultans, and viziers have awarded the title of malik al-shu'arâ in the palace. Most of these poets participated in wars with the sultans and viziers, took care of the divan works in the palace and lived a comfortable life. Malik al-shu'arâ poets sometimes received gifts from sultans. Although they were not the most important poets of their time, they were praised by the famous poets. They did not accept poets who wrote very good poems to the palace in order not to lose the title of malik al-shu'arâ which they obtained in the palace to other poets. In the early periods of Persian literature, malik al-shu'arâ was given to the people who were better at poetry, but eventually, this authority passed from father to son and lost its old importance. Although the sufi poets in Iranian literature praised the sovereigns and received gifts from sultans, they did not prefer to be a malik al-shu'arâ and under authority. The poets who reached the position of malik al-shu'arâ were envied by the other poets and also received much criticism. Malik al-shu'arâs wrote many eulogies to sultans, viziers and state elders. Some poets continued their maqam al-shu'arâ positions with the succession of the next monarch. With the lack of interest in poetry, this authority has disappeared.

Many states in Iran have paid special attention to poets and malik al-shu'arâ has often been an important authority in the state organization. Becoming a malik al-shu'arâ was regarded as a state position and possible after an affiliation under the ruler authority. Malik al-shu'arâs were sometimes rewarded by the sultans for their presence in the palace. For example, Mahmud of Ghaznavid once ordered the mouth of the poet Unsurî to be filled with gold coins three times for a poem. Malik al-shu'arâs have often been exposed to the jealousy and criticism of other poets. For example, the poet Nassir Husrev wrote an ode to criticize Unsurî, who was a malik al-shu'arâ.

In Persian literature, the first poet who took the title of malik al-shu'arâ was Unsurî and the last poet Lütfaî Sûretger. Malik al-shu'arâs have often been with the sultans in wars and conquests. For example, the poet Reşîdüddîn Vatvât has always been with the Sultan Atsız Harizmşâh on his way to war. Some poets were called as religious malik al-shu'arâs. For example, names such as Mirza Muhammad Kazim Saburi and his son Muhammad Taki Bahar, the malik al-shu'arâ of Imam Reza, are some of them.